

«Оҗо толкуйдуур дьобурун сайыннарыга эрчиллилэр»

Птицына Марфа Егоровна,
Мэнэ-Ханалас улууһа,
Төһүлүтээҗи «Олимпионик» оҗо
сайдар киин иитээччитэ

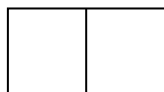
Оҗо булугас, сытыы өйдөөх буоларыгар улахан болҗомтону ууран, кинини элбэхтик ахсаан-оонньуу, ахсаанга сөптөөх таабырыннар, логической задачалар, эрчиллилэр, оонньуулар көмөлөрүнэн дьарыктаан, схемалары көрөн ааҕалларын, толкуйдаан түмүк онороллорун ситиһиэххэ сөп. Маннык эрчиллиилэри кыра-кыралаан ситимин быспакка онорторо, таайтара сылдыар үчүгэй түмүктэри аҕалар. Оҗолор сөбүлээн дьарыктаналлар, таайаллар, толкуйдуулар, ситэрэн биэрэллэр, түмүк оноро үөрэнэллэр.

I. Ахсаанга оонньуулар

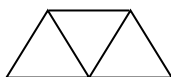
1. 5 палочкаттан 2 тэн ус муннугу онор.

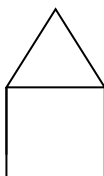
2. 7 палочкаттан 2 тэн квадраттары онор.

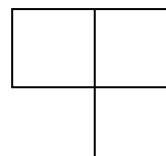
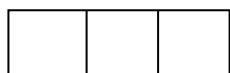
3. 7 палочкаттан 3 тэн үс муннукта онор.

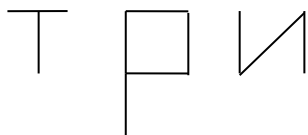
4. 6 палочкаттан дьизэни онор, онтон дьизэттэн икки палочканы атын сиргэ туруоран былаахта таһаар.

5. 10 палочкаттан 3 тэн квадраттары таһаар.

6. 5 палочкаға өссө эбии 5 палочканы ууран биэрдэхпинэ нууччалыы сыыппара суруга тахсыахтаах.

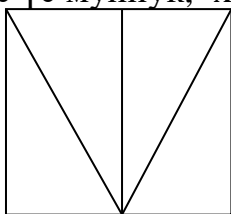

II. Таабырыннар

1. 5 бырааттыылар бары биир ааттаахтар (*тарбахтар*).
2. Ханник иһиттэн киһи тугу да сизбэтий? (*кураанах иһиттэн*).
3. Сэтгэ бырааттыылар бааллар. Эһиги кинилэри билэбит. Нэдиэлэ аайы кинилэр арахсыспакка бэйэ-бэйэлэрин кытта сизттиһэн сылдыаллар (*нэдиэлэ күннэрэ*).
4. 4 тиистээх, хас күн аайы остуолга баар да, тугу да аһаабат (*бишкэ*).

III. Оҕону толкуйдатар математическай задачалар, эрчиллилэр

1. Чертежка хас үс муннук, хас квадрат, хас көнө муннук баарый?

(5 үс муннук, 1 квадрат, 2 көнө муннук бааллар)

2. Сиидэҕэ хайдах ууну аҕалыахха сөбүй? (*тонмут ууну*)
3. Плитка шоколады хас чааска араарбыттарый? 1 чааһы Машаҕа биэрбиттэр, 1 чааһы Катяҕа, биир чааһы Сеня сизбит. Шоколады хас чааска үллэрбиттэрий? (*3 чааска үллэрбиттэр*)
4. Муораҕа 9 акула уста сылдыаллар. Кинилэр балыктары көрөн уу тугэҕэр умсубуттар. Муораҕа хас акула баарый? (*9 акула*).

5. 7 уол олбуорга биирдии суолу хаарын күрдүбүттөр. Хас суолу ыраастаабыттарый? (7 суолу)
6. Хатын маска 6 яблоко үүммүт. Ваня онтон 2 яблоконы ылан сизбит. Хас яблоко хаалбытый? (хатын маска яблоко үүммэт)
7. Кыыска уонна уолга түөртүү яблока баар эбит. Кыыс 3 яблоконы сизбит. Уол 2 яблоконы сизбит. Кимиэхэ элбэх яблоко хаалбытый? (уолга)
8. Оҕонньор, эмээхсин, сизин кыыс, доҕор ыт, куоска уонна кутуйах эриэппэни тардыбыттар, тура тардан ылбыттар. Хас харах эриэппэни көрөн турбуттарый? (12 харах)
9. Повар 2 ыстакаанга тэн гына рис куппут, онтон 1 ыстакаанга баар рини буһараары миискэҕэ куппут. Этинг эрэ, иккис ыстакаанга рис элбэх дуу, миискэҕэ баар рис элбэх дуу? (иккиэннэригэр тэн)
10. Олбуор аннынан 8 атах көстөр эбит. Олбуорга хас куоска баарый? (2 куоска)

IV. «Этиини ситэрэн биэр»

- Оҕолоор, мин эһиэхэ ситэриллибэтэх этиини аабыам, онуоха эһиги толкуйдаан баран, этиини ситэрэн биэрээрин.
 - Өскөтүн остуол олоппостон үрдүк буоллабына, олоппос.....(остуолтан намыһах)
 - Өскөтүн икки бииртэн улахан буоллабына, биир.....(иккиттэн кыра)
 - Кураанах ыстакаанга хас эриэхэ баарый? (ыстакаан кураанах, ол иһин биир да эриэхэ суох)
 - Эмискэ ардах түһэн барбыт. Тоҕо эрэ Таня, Саша илийбэтэхтэр. Тоҕо? (кинилэр дьиэлэриттэн түннүгүнэн көрөн турбуттар, хас биирдиилэригэр плащ эбэтэр зонтик баар)
 - Тохсунньу ый кэллэ. Бастаан биир хатын сэбирдэҕэ тылынна, онтон.....(тохсунньу кыһынгы ыйга сэбирдэх тыллыбат)

Ити курдук оџо толкуйдуур, сытыы өйдөөх буолар дьобурун сайыннарарга араас оонньуулаах соруудахтары, эрчиллиилэри онорторуохха сөп. Олору оџо толкуйдуур дьобуруттан, сайдыытыттан көрөн, сынньаланна, эбии дьарыкка туттар тоџоостоох. Чэпчэкиттэн саџалаан, уустугурдан истэххэ, оџо билиитэ көрүүтэ сыыйа эбиллэн, кэлин элбэџи суоттуур буолуоџа.

Туһаныллыбыт литература:

1. Давайте поиграем: Математические игры для детей 5-6 лет: Кн.для воспитателей детсада и родителей. – М.: Просвещение, 1991. – 80 с.
2. Житомирский В.Г., Шеврин Л.Н. Геометрия для малышей. М. : Педагогика, 1978. – 128 с.
3. Метлина Л.С. Занятия по математике в детском саду: Пособие для воспитателя дет.сада. – М.: Просвещение, 1985. – 223 с.
4. Михайлова З.А. Игровые занимательные задачи для дошкольников. – М. : Просвещение, 1990. – 94 с.